

ного. Вибір оптимального з них визначається специфікою проблеми, що досліджується у кожному конкретному випадку; передовсім це треба мати на увазі, аналізуючи динаміку особистих заощаджень. Актуальним завданням сьогодні залишається формулювання емпірично вичерпних і теоретично послідовних вимірників заощаджень. Показники заощадження у широкому сенсі повинні враховувати зміни у запасі і вартості фінансового, фізичного, нематеріального, людського, суспільного та природного капіталу.

Література

1. **Національні** заощадження та економічне зростання/ Ін-т економічного прогнозування; за ред. д-р екон. наук Б.Є. Кваснюка. – К.: "МП Леся", 2000. – 304 с.
2. **Роль** грошових заощаджень населення в розбудові економіки України: Матер. наук.-практ. конф. 19 лютого 2002 року./ Наук. ред. А.М. Мороз. – К: КНЕУ, 2002. – 208 с.
3. **Доходи** та заощадження в умовах трансформації економіки України. Науковий зб./ За ред. З.Г. Ватаманюка. – Львів: Інтереко, 2002. – 278 с.
4. **Доходи** та заощадження в перехідній економіці України/ За ред. С. Панчишина та М. Савлука. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 406 с.
5. **Feldstein M., Horioka C.** Domestic Saving and International Capital Flows// The Economic Journal. – 1980. – Vol. 90. – P. 314-329.
6. **Шевчук В.О.** Міжнародна економіка: теорія і практика. – Львів: Каменяр, 2003. – 719 с.
7. **Feldstein M.** Monetary Policy in a Changing International Environment: The Role of Capital Flows// NBER Working Paper. – December 2005. – WP 11856. – 12 p.
8. **Schrooten M., Stephan S.** Back on Track? Saving Puzzle in EU-Accession Countries// DIW Discussion Papers. – October 2002. – DP306. – 31 p.
9. **Стігліц Дж.** Глобалізація та її тягар/ Пер. з англ. – К.: Вид. дім "КМ Академія", 2003. – 252 с.
10. **Савлук М.** Грошові заощадження населення як ресурс фінансового ринку// Роль грошових заощаджень населення в розбудові економіки України: Матер. наук.-практ. конф. 19 лютого 2002 року. Наук. ред. А.М. Мороз. – К: КНЕУ, 2002. – С. 8-15.
11. **Савлук М.** Макроекономічні цілі та наслідки формування заощаджень населення// Доходи та заощадження в перехідній економіці України. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – С. 208-221.
12. **Gale W.G., Sabelhaus J.** Perspectives on the Household Saving Rate// Brookings Papers on Economic Activity, 1999, № 1. – P. 181-224.
13. **Lusardi A., Skinner J., Venti S.** Saving Puzzles and Saving Policies in the United States// NBER Working Paper. – April 2001. – WP 8237. – 52 p.
14. **Browning M., Lusardi A.** Household Saving: Micro Theories and Micro Facts// Journal of Economic Literature, 1996. – Vol. 34. – P. 1797-1855.

УДК 657.1:658:4

*Асист. І.І. Стеців, канд. екон. наук;
магістр І.С. Пігура – Львівська КА*

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Досліджено питання щодо важливості достовірної інформації щодо фінансового стану підприємства, відповідальності за її формування. Розглянуто послідовність проведення аналізу фінансового стану підприємства і напрями її удосконалення.

Ключові слова: економічна інформація, фінансова звітність, аналіз фінансового стану.

Assist. I.I. Stetsiv, master's degree I.C. Pihura – Commercial Academy of Lviv

Problems of formation of the information about a financial condition of the enterprise

In clause the questions of importance of the authentic information on a financial condition of the enterprise, responsibility for its formation are investigated. The sequence of realization of the analysis of a financial condition of the enterprise and way of its improvement is considered.

Keywords: the economic information, financial reporting, the analysis of a financial condition.

Діяльність вітчизняних підприємств в умовах трансформації економічної системи і формування ринкових відносин має низку проблем. Вони обумовлені ризиками, які виникають у стосунках з діловими партнерами, через зміни законодавчої бази та економічної і податкової політики. Оптимізація впливу ризиків на результати господарювання досягається наявністю достовірної інформації. Така інформація необхідна для прийняття управлінських рішень на підприємстві. Вона має важливе значення для зовнішніх користувачів, оскільки дає змогу на відповідному рівні будувати взаємостосунки між суб'єктами економіки. Треба зауважити, що Законодавством України передбачена кримінальна відповідальність за формування і подання недостовірної інформації про діяльність суб'єктів господарювання.

У науковій літературі автори відзначають незадовільний стан обміну інформацією між суб'єктами господарювання.

Трапляються випадки подання службовими особами підприємства недостовірних відомостей користувачам з метою приховати дійсний фінансовий стан на підприємстві, а саме стійку фінансову неспроможність, викликавши у кредитора враження про нормальний фінансовий стан підприємства. Під приховуванням стійкої фінансової неспроможності розуміють умисне подання недостовірних відомостей, за умови, що це завдало великої матеріальної шкоди кредиторів [8, с.584]. Недостовірні відомості можуть бути подані як у письмовій (шляхом надання документів), так і в усній формах (шляхом надання відповідей на поставлені представниками кредитора запитання). Подання недостовірних відомостей являє собою склад злочину, якщо вони адресовані кредитору або потенційному кредитору. У випадку, і якщо недостовірні відомості подаються підприємством до банку або іншої кредитної установи з метою одержання кредиту, то дані дії повинні кваліфікуватися як сукупність злочинів за ст. 220 та ст. 222 ККУ [8, с.584, с.588] (шахрайство з фінансовими ресурсами). Обов'язковою ознакою даного злочину є заподіяння кредитору великої матеріальної шкоди (8500 грн. і більше). Суб'єктом даного злочину виступають засновник, власник підприємства і службова особа підприємства, (під це поняття підпадає і головний бухгалтер підприємства). За приховування стійкої фінансової неспроможності передбачена кримінальна відповідальність у вигляді штрафу від 2000-3000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до двох років, із позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю. Об'єктивною стороною злочину, передбаченого в ст. 219 ККУ [8, с.583], є дії осіб, що

призвели до банкрутства підприємства, внаслідок чого державі чи кредиту була заподіяна велика матеріальна шкода. Серед дій, що доводять до банкрутства, є заплутування звітності та обліку, знищення, пошкодження документів чи інформації, внаслідок яких стає неможливою ефективна робота відповідного підприємства, установи чи організації.

З вище наведеного випливає, що достовірність інформації про фінансовий стан підприємства та правильна його оцінка за сучасних умов господарювання не тільки конче потрібна для його керівництва і власників з метою оперативного і стратегічного управління активами і пасивами підприємства, досягнення високих кінцевих фінансових результатів, забезпечення фінансової стабільності і належного іміджу підприємства, але має бути доступною і для інвесторів, партнерів, кредиторів та державних органів, які являються учасниками ринкових відносин, що регулюється державним законодавством. Отже, формування достовірної економічної інформації про господарську діяльність підприємства є актуальним.

Важливим видом економічної інформації є аналітична, яка дає змогу подати загальну оцінку господарської діяльності підприємства через систему показників. Одним із таких показників є фінансовий стан підприємства. Метою дослідження є оцінка діючого порядку аналізу фінансового стану підприємства з метою формування аналітичної інформації та вироблення напрямів її покращення.

Дослідження літературних джерел у галузі економічного аналізу дає змогу зауважити, що на сьогодні сформована методика оцінки фінансового стану підприємства не має принципових розбіжностей [1, 2, 4, 6, 10]. Відмінності існують між алгоритмами та послідовністю проведення розрахунків, а саме пріоритетністю одних параметрів над іншими.

В основному, аналіз фінансового стану підприємства здійснюється за такими напрямками: 1) оцінка майнового стану – визначається виробничий потенціал підприємства; 2) аналіз ліквідності і платоспроможності – визначається спроможність своєчасно і в повних обсягах здійснювати розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями; 3) оцінка ділової активності – оцінюється ефективність використання матеріальних, трудових, фінансових ресурсів; 4) аналіз фінансової стійкості – визначається структура джерел фінансування, які різняться доступністю, ризиковістю, вартістю; 5) аналіз прибутковості і рентабельності – оцінюється загальна ефективність вкладення коштів в дане підприємство.

На наш погляд, вирішальне значення для проведення аналізу відіграє стан джерел інформації. Інформаційною базою аналізу фінансового стану є бухгалтерська фінансова звітність, тобто система показників, які відображають майновий і фінансовий стан підприємства на конкретну дату.

Для проведення аналізу фінансового стану підприємства необхідно, передовсім, перевірити стан джерел інформації. З цією метою використовують положення (стандарт) бухгалтерського обліку П(С)БО № 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", яке затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03. 1999 р. №391/3684 [9, с.228] і переконатись у тому, що всі вимоги

даного стандарту на підприємстві враховано. Згідно з цим положенням бухгалтерська звітність складається із взаємозв'язаних форм, на основі яких здійснюється аналіз фінансового стану підприємства: П(С)БО № 2 "Баланс", ф.1, П(С)БО № 3 "Звіт про фінансові результати", ф.2, П(С)БО № 4 "Звіт про рух грошових коштів", ф.3, П(С)БО № 5 "Звіт про власний капітал", ф.4.

Вивчення положень П(С)БО 16, П(С)БО 3, податкового законодавства [9; 11] показує різні підходи до визначення витрат, що беззаперечно впливає на проведення аналізу фінансового стану підприємства.

Особливість звітності, яку розроблено згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, полягає в тому, що нею можуть широко користуватися інвестори та інші особи, які беруть участь у підприємницькій діяльності, – кредитори, постачальники, конкуренти, працівники підприємства. Кожний користувач фінансової звітності, як правило, вивчає ту інформацію, котра йому необхідна в процесі підприємницької діяльності. Треба зазначити, що в певних випадках для аналізу фінансового стану підприємства замало тільки бухгалтерської звітності, особливо для інвесторів. Тому П(С)БО передбачає складання приміток до форм бухгалтерської звітності, які дають змогу зовнішнім користувачам фінансової інформації докладно ознайомитися з фінансовим станом підприємства.

Крім фінансової звітності, використовується інформація, яка доступна тільки внутрішнім користувачам, тобто підрозділам та працівникам підприємства, а саме:

- конструкторсько-технологічна;
- планово-нормативна (фінансовий план, нормативи запасів);
- дані всіх видів господарського обліку (оперативний, бухгалтерський, статистичний);
- звітність: оприлюднена фінансова звітність (річна) та квартальна, а також комерційна звітність, яка складається за спеціальними вказівками, та обов'язкова статистична звітність;
- поза облікова інформація: маркетингові дослідження, закони, інструкції та експертна інформація.

Головне завдання аналізу фінансового стану підприємства – своєчасно виявити й усунути недоліки у фінансовій діяльності, знайти управлінські рішення для поліпшення фінансового стану підприємства та уникнути його банкрутства. Під банкрутством розуміють встановлену в судовому порядку фінансову неспроможність боржника здійснювати платежі за своїми зобов'язаннями [10, с. 117]. Законодавством також передбачено випадки навмисного доведення підприємства до банкрутства та встановлено міру відповідальності за таку діяльність. Під доведенням до банкрутства розуміють умисне, з корисливих мотивів, іншої особистої зацікавленості або в інтересах третіх осіб вчинення дій власником або службовою особою суб'єкта господарської діяльності, які призвели до стійкої фінансової неспроможності суб'єкта господарської діяльності, якщо це завдало великої матеріальної шкоди державі чи кредитору. Об'єктом злочинів, передбачених в ст. 219, 220, 221 ККУ, є встановлений державою порядок здійснення підприємницької діяльності у частині гарантування прав та інтересів кредиторів від ризиків, пов'язаних з настанням неплатоспроможності підприємств.

На наш погляд, для забезпечення реальності показників аналізу необхідно:

1. Домогтися достовірності, повноти та об'єктивності даних джерел інформації для аналізу і, насамперед, форм фінансової звітності.
2. Узгодити положення податкового і бухгалтерського законодавства.

Література

1. **Артеменко В.Г., Беллендир М.В.** Финансовый анализ: Учебное пособие. – М.: "ДИС", НГАЭ и У, 1997 г. – 364 с.
2. **Бланк И.А.** Стратегия и тактика управления финансами. Киев, МП "ИТЕМ лтд", СП "АДЕФ-Украина", 1996. – 534 с.
3. **Виведення підприємства з кризи: "Дешеві експерименти нам не по кишені"// "Управление компанией".** – Декабрь 1998 г, № 23-24.
4. **Грачова Р.** Як визначити реальний фінансово-майновий стан свого підприємства// Дебет-Кредит. – 2000, № 34.
5. **Господарський** кодекс України від 16 січня 2003 року N 436-IV. – 456 с.
6. **Економічний** аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підруч. для ВНЗ. Рекомендовано МОНУ/ Попович П.Я. – Тернопіль, 2001. – 456 с.
7. **Міжнародні** стандарти бухгалтерського обліку/ Перекл. з англ. за ред. С.Ф. Голова. – К.: ФПБАУ, 1998. – 736 с.
8. **Науково-практичний** коментар Кримінального Кодексу України від 5 квітня 2001 р./ За ред. М.І. Мельника. – К.: Каннон, А.С.К., 2003. – 1104 с.
9. **Національні** стандарти бухгалтерського обліку в Україні: Навч. посіб. Нормативно-практичні матер. Станом на 1 листопада 2000 р. – Львів: "Інтелект – Захід", 2000. – 444 с.
10. **Шеремет О.О.** Фінансовий аналіз: Навч. посіб. – К.: Міленіум, – 2003. – 160 с.
11. **Про оподаткування** прибутку підприємств Закон України від 22.05.1997 року.

УДК 657.1

О.О. Кундицький – Львівський НУ ім. Івана Франка

МОНЕТАРНІ ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

Автор досліджує всі, на його думку можливі інструменти державного регулювання фінансових ресурсів, показує їх переваги і недоліки, а також досліджує можливість їх застосування.

О.О. Kundytskiy – Lviv NU named after Ivan Franko

Monetary instruments of financial resources state regulation

In the given article the author investigates all possible instruments of financial resources state regulation. The author shows their advantages and disadvantages and also explores possibility of these instruments application.

Традиційними монетарними інструментами регулювання фінансових ресурсів є такі економічні інструменти як облікова ставка Центрального банку у процесі рефінансування комерційних банків; операції Центрального банку з цінними паперами (операції на відкритому ринку); формування централізованих ресурсів кредитної системи (обов'язкових резервів) [1, с. 300-310]. На думку П. Самуельсона і В. Нордгауза, найважливішим інструментом монетарної політики є операції на відкритому ринку. "Купуючи або продаючи урядові цінні папери на відкритому ринку, ФРС (Федеральна резервна система, чи, відповідно, центральний банк певної країни. – С. Л.) може зменшити